

Izabella Gil

Uniwersytet Wrocławski

izabella.gil@uwr.edu.pl

ORCID: 0000-0001-9214-5503

<https://doi.org/10.26881/gsp.2022.2.02>

Legitymacja procesowa syndyka w postępowaniach cywilnych dotyczących masy upadłości

1. Uwagi wprowadzające

Problematyka legitymacji procesowej od początku wzbudzała¹ i nadal wzbudza² wiele wątpliwości doktrynalnych. Ponadto, w praktyce często jest pomijane bądź niewłaściwie stosowane są przepisy dotyczące możliwości konwalidacji braku legitymacji procesowej.

Celem zrozumienia specyfiki legitymacji procesowej syndyka, z jakiej korzysta w postępowaniach cywilnych dotyczących masy upadłości, należy przypomnieć specyfikę, a także rodzaje legitymacji procesowej w postępowaniach cywilnych, albowiem została ona różnie uregulowana w zależności od rodzaju postępowania cywilnego. Przed dokonaniem analizy specyfiki sytuacji procesowej syndyka należy ustalić, w jakim zakresie odbiega od legitymacji procesowej podmiotów działających jako zastępcy pośredni. Wskutek zmian przepisów obecnie także w judykaturze potwierdzone zostało stanowisko, że uczestnictwo w postępowaniu cywilnym, zamiast upadłego, stanowi rodzaj zastępstwa procesowego pośredniego, bowiem zastępca działa na rzecz zastąpionego, ale w imieniu własnym. W przypadku typowego zastępstwa pośredniego zastępca pośredni dokonuje czynności prawnej we własnym imieniu, co powoduje, że skutki tej czynności, polegające na nabyciu praw lub zaciągnięciu zobowiązań, dotyczą jego sfery majątkowej. Zważywszy na odmienne regulacje dotyczące zasad odpowiedzialności syndyka, w orzecznictwie wyrażono pogląd, że „syndyk nie jest jednak typowym zastępcą pośrednim upadłego, który w przeciwieństwie do

¹ A.G. Harla, *Syndyk masy upadłości w polskim prawie cywilnym (materialnym i procesowym)*, Warszawa 2007; A. Hrycaj, *Syndyk masy upadłości 2006*; I. Gil, *Sytuacja prawna syndyka masy upadłości*, Warszawa 2007; P. Feliga, *Stanowisko prawne syndyka w procesie dotyczącym masy upadłości*, Warszawa 2013; J. Pałys, *Syndyk masy upadłości – pozycja ustrojowa*, „Prawo Spółek” 2000, nr 3; M. Koenner, *Syndyk masy upadłości*, Sopot 1999; D. Pawłyszczke, *Postępowanie cywilne i administracyjne z udziałem syndyka oraz egzekucja z masy upadłości*, „Przegląd Prawa Handlowego” 1994, nr 7–8. Por. także wyrok SN z 21.08.2013 r., II CSK 707/12, OSNC 2014, nr 4, poz. 48, czy w uchwałę z 16.12.2005 r., III CZP 110/05, OSNC 2006, nr 12, poz. 203.

² M. Mrówczyński, *Uczestnicy postępowania upadłościowego*, Warszawa 2019.

typowego zastępcy pośredniego staje się zastępcą z mocy samego prawa, niezależnie od woli upadłego, który nie ma również wpływu na zakończenie bytu prawnego zastępcy oraz podejmuje czynności, które wykraczają poza zakres kompetencji typowego zastępcy³.

Stosownie do przepisu art. 160 ust. 1 p.u.⁴, w sprawach dotyczących masy upadłości, syndyk dokonuje czynności w imieniu własnym na rachunek upadłego, co jednoznacznie wyklucza traktowanie syndyka jako organu postępowania upadłościowego⁵. Istota zastępstwa pośredniego w odniesieniu do syndyka polega na tym, że „(...) w stosunkach zewnętrznych stroną czynności prawnej jest syndyk, lecz skutek tej czynności wywierany jest bezpośrednio w stosunku do dłużnika. Syndyk jest więc stroną w znaczeniu formalnym (procesowym), tzn. działa w postępowaniu we własnym imieniu, lecz na rzecz upadłego (jego praw i obowiązków), co oznacza, że skutki działań syndyka obciążają upadłego, gdyż stroną w znaczeniu materialnym, pomimo ogłoszenia upadłości, pozostaje upadły⁶.

Wprawdzie w wyniku nowelizacji przepisów Prawa upadłościowego⁷, która weszła w życie z dniem 1 grudnia 2021 r., na syndyka nałożono obowiązek założenia i prowadzenia akt do zgłoszeń wierzytelności (art. 228a ust. 2 p.u.), jak też zapewnienia uczestnikom postępowania dostępu do akt w swoim biurze oraz, jeśli akta te są prowadzone w postaci elektronicznej, także z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej (art. 228a ust. 3 p.u.), to jednak regulacje powyższe nie zmieniają statusu prawnego syndyka.

Jak dostrzegł Trybunał Konstytucyjny: „Status prawny zarządcy stał się przedmiotem obszernych rozważań doktrynalnych, których analiza wykracza poza kompetencje Trybunału powołanego do udzielenia odpowiedzi na postawione na wstępie pytanie prawne. Wystarczy jedynie zaznaczyć, że w żadnej z dominujących koncepcji teoretycznych (zastępstwa, organu postępowania upadłościowego, funkcji publicznej) nie kwalifikuje się zarządcy jako pracownika (zob. S. Gurgul, *Prawo upadłościowe i układowe. Komentarz*, Warszawa 2010, komentarz do art. 160 i art. 139 p.u.n.; I. Gil, *Sytuacja prawna syndyka masy upadłości*, Warszawa 2007). Trybunał Konstytucyjny zwraca uwagę, że zarządcę charakteryzują pewne cechy przypisywane przedsiębiorcy. Prowadzi bowiem we własnym imieniu odpłatnie działalność zawodową, wymagającą

³ Wyrok NSA z 5.10.2021 r., III OSK 3961/21, LEX nr 3240018.

⁴ Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r., poz. 1228 ze zm.; dalej: Prawo upadłościowe; p.u.).

⁵ Nie jest prawidłowe stanowisko Sądu Najwyższego, że „w toku postępowania w przedmiocie umorzenia postępowania upadłościowego syndyk występuje w charakterze pozasadowego organu postępowania upadłościowego” (postanowienie SN z 14.08.2020 r., I CSK 77/20, Legalis nr 2451797). W przedmiotowym postanowieniu SN odwołuje się do stanowisk odnośnie statusu prawnego syndyka (tj. zawartego m.in. w wyroku SN z 21.08.2013 r., II CSK 707/12, OSNC 2014, nr 4, poz. 48, czy w uchwale z 16.12.2005 r., III CZP 110/05, OSNC 2006, nr 12, poz. 203), ale wyrażane były one na tle stanu prawnego, który uległ zmianie z dniem 1 stycznia 2016 r.).

⁶ Wyrok WSA w Szczecinie z 8.02.2018 r., I SA/Sz 1017/17, Legalis nr 1731553.

⁷ Przepis art. 228a został dodany na mocy art. 2 pkt 27 ustawy z dnia 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1080).

określonych kwalifikacji i umiejętności, w której istnieje zależność między własną skutecznością i starannością a osiągniętym zarobkiem. Niewątpliwie też obowiązuje go podwyższony standard staranności ocenianej z uwzględnieniem przypisywanego mu profesjonalizmu. (...) Zarządcę charakteryzują pewne cechy przypisywane przedsiębiorcy. Prowadzi bowiem we własnym imieniu odpłatnie działalność zawodową, wymagającą określonych kwalifikacji i umiejętności, w której istnieje zależność między własną skutecznością i starannością a osiągniętym zarobkiem. Niewątpliwie też obowiązuje go podwyższony standard staranności ocenianej z uwzględnieniem przypisywanego mu profesjonalizmu”⁸.

Syndyk w sprawach dotyczących masy upadłości działa zatem jako zastępca pośredni⁹. Syndyk nie odpowiada jednakże za zobowiązania zaciągnięte w sprawach dotyczących masy upadłości, a wyłącznie za szkodę wyrządzoną na skutek nienależytego wykonywania obowiązków (art. 160 ust. 1–3 p.u.). Wskazana regulacja ustawowa wprost określa status prawny syndyka. Z powyższych względów pozbawione podstaw prawnych jest stanowisko wyrażane w literaturze odnośnie traktowania syndyka jako organu postępowania, bowiem stoi w oczywistej sprzeczności z treścią przepisu art. 160 ust. 1 p.u.¹⁰ Syndyk zostaje wyznaczony do sprawowania zarządu nad składnikami majątkowymi upadłego wchodzącymi w skład masy upadłości. Celem prawidłowego wykonywania obowiązków związanych z pełnioną funkcją syndyk obejmuje majątek upadłego, zarządza nim, zabezpiecza go przed zniszczeniem, uszkodzeniem lub zabraniem go przez osoby postronne oraz przystępuje do jego likwidacji (art. 173 p.u.). W przypadku gdyby syndyk napotykał przeszkody ze strony upadłego przy obejmowaniu majątku upadłego, to wprowadzenia syndyka w posiadanie majątku upadłego dokonuje komornik sądowy. Podstawę wprowadzenia stanowi postanowienie sądu o ogłoszeniu upadłości lub postanowienie o powołaniu syndyka bez potrzeby nadawania mu klauzuli wykonalności (art. 174 ust. 1 p.u.). Powyższa regulacja również potwierdza, że syndyk nie jest organem postępowania upadłościowego, skoro nie może stosować przymusu państwowego, ani sankcji, celem realizacji powierzonych mu obowiązków. Status prawny syndyka należy oceniać nie tylko przez pryzmat powierzonych mu ww. obowiązków, zakres odpowiedzialności, ale także ukształtowanie jego legitymacji procesowej w prowadzonych postępowaniach sądowych, administracyjnych oraz sądownoadministracyjnych.

⁸ Wyrok TK z 5.05.2011 r., P 110/08, OTK 2011, nr 4, poz. 31.

⁹ Por. F. Zedler [w:] A. Jakubecki, F. Zedler, *Prawo upadłościowe. Komentarz*, Kraków 2010, s. 447; tak też: P. Janda, *Prawo upadłościowe. Komentarz*, LEX nr 2369659.

¹⁰ Por. M. Mrowczyński [w:] *idem, Uczestnicy postępowania upadłościowego*, Warszawa 2019, który dokonując analizy statusu prawnego syndyka, nie tylko powołuje się na opracowanie A. Hrycaj, *Syndyk masy upadłości*, Poznań 2006, a więc wg stanu prawnego na 2006 r.

2. Pojęcie legitymacji procesowej

Uczestnictwo podmiotu materialnie lub formalnie uprawnionego w charakterze strony lub uczestnika postępowania w danej sprawie wiąże się z ustaleniem posiadania legitymacji procesowej. Natomiast uprawnienie o charakterze ogólnym do udziału w postępowaniu cywilnym wiąże się z zagadnieniem posiadania zdolności sądowej¹¹ oraz zdolności procesowej¹², które uznawane są za przesłankę ważności postępowania¹³. Posiadanie zdolności sądowej (art. 64 k.p.c.¹⁴) oraz procesowej (art. 65 § 1 k.p.c.) warunkuje dopuszczalność prowadzenia postępowania cywilnego, natomiast posiadanie legitymacji procesowej (zarówno po stronie czynnej, jak i biernej) decyduje o zasadności dochodzonego roszczenia w danej sprawie, a więc stanowi przesłankę materialnoprawną. Brak przesłanki materialnoprawnej skutkować będzie oddaleniem powództwa lub wniosku w postępowaniu nieprocesowym. Natomiast nie zasługuje na aprobatę stanowisko, że brak legitymacji procesowej traktować można jako przesłankę procesową, co skutkowałoby odrzuceniem pozwu¹⁵.

Posiadanie legitymacji procesowej wiąże się z posiadaniem prawa do występowania w charakterze strony w danym postępowaniu (w konkretnej sprawie). Zasadniczo uprawnienia wynikające z przepisów prawa materialnego pozostają w funkcjonalnym związku z uprawnieniami procesowymi, które zapewniają możliwość ich dochodzenia w procesie i uzyskanie korzystnego merytorycznego rozstrzygnięcia, potwierdzającego lub ustalającego te uprawnienia¹⁶. Możliwe jest jednak rozdzielenie obu tych uprawnień, na mocy wyraźnego przepisu ustawy, a udział podmiotu uprawnionego wyłącznie procesowo określany jest mianem substytucji procesowej. Substytucja procesowa polega na działaniu we własnym imieniu na cudzy rachunek. Należy ją odróżniać od zastępstwa procesowego, które polega na działaniu wprawdzie także na rzecz innego podmiotu, ale w imieniu cudzym.

Przepisy kodeksu postępowania cywilnego nie zawierają ustawowej definicji legitymacji procesowej, w związku z tym w doktrynie pojawiło się wiele definicji

¹¹ Zdolność sądowa stanowi bowiem ogólne uprawnienie do występowania w charakterze strony w procesie i zaliczana jest do przesłanek procesowych, warunkujących wszczęcie i prowadzenie procesu cywilnego (por. W. Broniewicz, *Zdolność sądowa w postępowaniu cywilnym*, „Nowe Prawo” 1966, nr 5, *passim*; H. Mądrzak, *Zdolność prawna a zdolność sądowa*, II Kongres Notariuszy. Referaty i opracowania, Poznań–Kluczbork 1999, s. 173 i n.; M. Sawczuk, *Zdolność sądowa według Kodeksu postępowania cywilnego*, „Nowe Prawo” 1969, nr 11–12, *passim*).

¹² Zdolność procesowa to zdolność do czynności procesowych (por. art. 65 § 1 k.p.c. oraz M. Sawczuk, *Zdolność procesowa w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1963, *passim*).

¹³ J. Jodłowski, W. Siedlecki, *Postępowanie cywilne, część ogólna*, Warszawa 1958, s. 269.

¹⁴ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2021 r., poz. 1805 ze zm.; dalej: kodeks postępowania cywilnego, k.p.c.).

¹⁵ Pogląd taki prezentuje M. Dziurda, według którego brak legitymacji procesowej przysługującej stronom niebędącym podmiotami powództwa, a działającymi w ramach podstawienia procesowego, powinien być traktowany jako brak przesłanki procesowej, co powinno prowadzić do odrzucenia pozwu (por. *idem*, *Szczególna zdolność sądowa*, Warszawa 2019, s. 337).

¹⁶ Por. M. Waligórski, *Proces cywilny. Funkcja i struktura*, Warszawa 1947, s. 134.

i rodzajów legitymacji procesowej¹⁷, które wynikają z różnego rozumienia także strony postępowania w znaczeniu materialnym i formalnym¹⁸. Większość definicji legitymacji procesowej odwołuje się do uprawnienia danego podmiotu do wszczęcia i udziału danego postępowania, w celu uzyskania wnioskowanej ochrony prawnoprocesowej praw wynikających z przepisów prawa materialnego. Przy czym powyższe uprawnienie może być przyznane nie tylko stronom stosunku materialnoprawnego, ale także podmiotom niebędącym adresatem normy prawa materialnego, która stanowi podstawę do dochodzenia roszczeń. Przedmiotowe uprawnienie może być przyznane zarówno podmiotom stosunków prawa materialnego, jak również podmiotom, które wprawdzie nie będąc do tego materialnie uprawnione, będą mogły zarówno wytoczyć powództwo, jak też występować zamiast lub obok strony uprawnionej na mocy przepisów prawa materialnego¹⁹.

3. Źródła i rodzaje legitymacji procesowej

Rodzaj legitymacji zależy od źródła powstania legitymacji, a więc upoważnienia do występowania w sprawie, która może wynikać z umowy bądź z ustawy²⁰. Legitymacja procesowa może wynikać z przepisów prawa materialnego lub prawa procesowego. Na tej podstawie wyróżnia się legitymację procesową zwykłą przysługującą podmiotowi stosunku prawa materialnego, oraz nadzwyczajną, która przysługuje podmiotom

¹⁷ G. Jędrejek, *Legitymacja procesowa w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2018, *passim*; W. Broniewicz, *Zdolność sądowa i legitymacja procesowa w projekcie kpc*, „Państwo i Prawo” 1961, z. 6, poz. 943; K. Hellwig, *Lehrbuch des Deutschen Zivilprozessrecht*, Bd. 1, Leipzig 1993, s. 317 i n.; R. Bruns, *Zivilprozessrecht, Eine systematische Darstellung*, Berlin–Frankfurt 1968, s. 82; A. Blomeyer, *Zivilprozessrecht, Erkenntnisverfahren*, Berlin–Göttingen–Heidelberg 1963, s. 204; A. Schönke, A. Schröder, W. Niese, *Lehrbuch des Zivilprozessrechts*, Karlsruhe 1956, s. 122; H.W. Fasching, *Kommentar zu den Zivilprozessgesetzen*, Wien 1962, s. 127; F. Stagel, E. Michlmayr, *Zivilprozessordnung und Jurisdiktionsnorm*, Wien 1954, s. 352; G. Petschek, F. Stagel, *Der österreichische Zivilprozess*, Wien 1963; G. Chiowenda, *Instituzioni di diritto processuale civile*, Napoli 1928, s. 155; W. Siedlecki [w:] *Postępowanie cywilne, część ogólna*, red. J. Jodłowski, W. Siedlecki, Warszawa 1958, s. 258; W. Miszewski, *Proces cywilny w zarysie*, Warszawa 1946, s. 81; W. Berutowicz, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 1978; J. Jodłowski [w:] *Postępowanie cywilne*, red. *idem*, Z. Reisich, J. Lapiere, T. Misiuk-Jodłowska, Warszawa 1996, s.175; E. Waśkowski, *Podręcznik procesu cywilnego*, Wilno 1932, s.150 i n.; S. Włodyka, *Podmiotowe przekształcenie powództwa*, Warszawa 1968, s. 11; W. Broniewicz, *Przyczyny oddalenia powództwa*, „Państwo i Prawo” 1964, nr 5–6, s. 837 i n.; J. Ignatowicz, *Ochrona posiadania*, Warszawa 1963, s. 176; J. Ignatowicz, *Udział prokuratora w sprawach o prawa stanu cywilnego w świetle przepisów obowiązujących od 1.I.1965 r.*, „Państwo i Prawo” 1966, nr 4–5, s. 711; T. Misiuk, *Udział organizacji społecznych w ochronie praw obywateli w sądowym postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1972, s. 149; W. Siedlecki [w:] *Postępowanie cywilne. Zarys wykładu*, red. *idem*, Z. Świeboda, Warszawa 2001, s. 121–123; P. Osowy, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2001, s. 90–92; F. Carnelutti, *Teoria generale di diritto*, Roma 1946, s. 322; J. Guasp, *Derecho procesal civil*, Madrid 1956, s. 200; E. Garbagnati, *La sostituzione processuale nel nuovo codice di procedura civile*, Milano 1942, s. 164 i n.

¹⁸ S. Włodyka, *Podmiotowe przekształcenie powództwa*, Warszawa 1968, s. 11.

¹⁹ I. Gil, *Sytuacja prawna syndyka*, Warszawa 2007, s. 179.

²⁰ W. Broniewicz, *Podstawienie procesowe*, ZNUŁ 1963, nr 1.

niebędącym stroną stosunku materialnoprawnego²¹. Z kolei legitymacja nadzwyczajna może mieć postać substytucji, która nie pozbawia możliwości udziału w postępowaniu strony stosunku materialnoprawnego obok podmiotu podstawionego (jak np. w przypadku prokuratora), lub subrogacji, która wiąże się z utratą prawa do udziału w postępowaniu przez podmiot będący stroną stosunku materialnoprawnego.

Źródłem legitymacji procesowej jest przepis ustawy, przyznający danemu podmiotowi uprawnienie do występowania w danym postępowaniu bądź po stronie czynnej, bądź biernej.

W zależności od tego, po której stronie procesowej przysługuje legitymacja procesowa, wyróżnia się legitymację procesową czynną, przysługującą stronie powodowej, oraz legitymację procesową bierną, przysługującą stronie pozwanej. Legitymacja czynna polega na udowodnieniu, że powód posiada prawo podmiotowe, którego dochodzi od pozwanego, a bierna – na wykazaniu, iż prawo to zostało naruszone bądź zagrożone przez pozwanego, a nie inny podmiot²².

Ponadto wyróżnia się także legitymację procesową indywidualną oraz grupową, a także legitymację publiczną oraz prywatną²³.

4. Legitymacja procesowa syndyka

Sąd, uwzględniając wniosek o ogłoszenie upadłości, wydaje postanowienie, w którym m.in. wyznacza osobę do pełnienia funkcji syndyka (art. 51 ust. 1 pkt 6 p.u.). W związku z wejściem w życie ustawy o krajowym rejestrze zadłużonych, fakt ten zostanie ujawniony w rejestrze. Ogłoszenie upadłości skutkuje tym, że z jednej strony, upadły traci prawo do sprawowania zarządu, a z drugiej – z mocy prawa syndyk obejmuje majątek upadłego, którym zarządza i likwiduje go do czasu zakończenia postępowania upadłościowego (por. art. 173 p.u.).

Czynności syndyka związane z zarządem masą upadłości polegają na ustaleniu tzw. masy podziałowej, tj. uchwyceniu całego ruchomego i nieruchomego majątku upadłego, sporządzeniu inwentarza i bilansu, uporządkowaniu stanu prawnego, wyeliminowaniu z masy wszystkich przedmiotów do upadłego nienależących, odzyskaniu na drodze sądowej przedmiotów, do których upadły ma prawo, a także na powiększeniu masy poprzez ubezskutecczenie czynności działanych przez upadłego na niekorzyść wierzycieli²⁴. „Celem umożliwienia syndykowi realizacji tych obowiązków należało za pomocą stosownych regulacji prawnych tak ukształtować jego uprawnienia prawnoprocesowe, aby mógł prawidłowo sprawować zarząd majątkiem, który

²¹ E. Garbagnati, *La sostituzione processuale nel nuovo codice di procedura civile*, Milano 1942, s. 164.

²² Por. W. Miszewski, *Proces cywilny w zarysie, Część pierwsza*, Warszawa 1946, s. 203.

²³ Więcej w zakresie rodzajów legitymacji procesowej, por. I. Gil, *Sytuacja prawna syndyka masy upadłości*, s. 174 i n. oraz przywołana tam literatura.

²⁴ O. Buber, *Polskie prawo upadłościowe*, Warszawa 1936, s. 101.

z momentem ogłoszenia upadłości stał się masą upadłości, a następnie dokonywać sprzedaży jego składników²⁵.

Jak zasadnie dostrzega się w literaturze przedmiotu, „konsekwencją utraty prawa do zarządu i rozporządzania mieniem przez upadłego (art. 75 ust. 1 p.u.) jest utrata przez niego legitymacji procesowej. W żadnym zaś wypadku wspomniana okoliczność nie może zostać uznana za przyczynę odrzucenia pozwu na podstawie art. 199 k.p.c. (...). Brak legitymacji procesowej syndyka stanowi przyczynę oddalenia powództwa²⁶.

Ogłoszenie upadłości skutkuje utratą przez upadłego prawa do rozporządzania i zarządzania majątkiem stanowiącym masę upadłości, ale nie powoduje utraty przez upadłego ani zdolności sądowej, ani procesowej (por. art. 185 ust. 2 p.u.). Ustanowienie syndyka skutkuje utratą przez upadłego legitymacji procesowej do występowania w sprawach dotyczących masy upadłości. Oznacza to, że w sprawach dotyczących masy upadłości upadły nie może występować ani w roli strony powodowej, ani pozwanej, a wyłączną legitymację procesową posiada syndyk. „Brak legitymacji formalnej upadłego w postępowaniach dotyczących masy upadłości nie może być utożsamiany z brakiem po jego stronie zdolności procesowej. Ogłoszenie upadłości nie pozbawia nigdy upadłego zdolności procesowej. Zdolność procesowa nie jest bowiem uprawnieniem do występowania w charakterze strony w konkretnym procesie, lecz ogólną kwalifikacją podmiotu polegającą na tym, że może on osobiście podejmować czynności procesowe²⁷.

Po ustaleniu przez syndyka stanu czynnego i biernego masy upadłości może okazać się niezbędne prowadzenie postępowań w celu odzyskania składników majątkowych, które mogłyby posłużyć na zaspokojenie wierzycieli. Ponadto, nawet prawidłowe sprawowanie zarządu masą upadłości nie byłoby możliwe bez jednoczesnego zapewnienia syndykowi możliwości występowania w postępowaniach sądowych i administracyjnych dotyczących masy upadłości. Powyższe spowodowało konieczności wprowadzenia regulacji, że w przypadku ogłoszenia upadłości postępowania sądowe i administracyjne²⁸, dotyczące masy upadłości, mogą być wszczęte i dalej prowadzone jedynie przez syndyka lub przeciwko niemu (art. 144 ust. 1 p.u.). Przedmiotowy przepis zawiera normę prawną o charakterze bezwzględnie obowiązującym (*ius cogens*)²⁹. Jak

²⁵ I. Gil [w:] *Prawo restrukturyzacyjne i Prawo upadłościowe*, red. eadem, Warszawa 2021, s. 761–762.

²⁶ P. Feliga [w:] *System Prawa Handlowego*, t. 6, *Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe*, red. A. Hrycaj, A. Jakubecki, A. Witosz, Warszawa 2019, s. 914.

²⁷ Postanowienie WSA w Poznaniu z 4.08.2021 r., I SA/Po 523/21, Legalis nr 2600580.

²⁸ W judykaturze nie budzi także obecnie wątpliwości, że „w oparciu o przepisy art. 144 ust. 1 i 2 p.u.n. należy uznać legitymację syndyka do występowania w toczącym się po ogłoszeniu upadłości postępowaniu podatkowym. Konsekwencją ogłoszenia upadłości jest utrata przez upadłego legitymacji do udziału w toczącym się postępowaniu podatkowym. Postępowanie to może być kontynuowane jedynie z udziałem syndyka. Prowadzenie sporu przez syndyka odbywa się na rzecz upadłego. Konsekwencją bowiem utraty przez upadłego prawa zarządu masą upadłościową jest utrata przez upadły podmiot legitymacji do występowania w charakterze strony w postępowaniach (w tym również podatkowych) dotyczących masy upadłości. Stosownie do takiej oceny należało określić stronę postępowania podatkowego i to pomimo tego, że upadły pozostaje stroną stosunku materialnoprawnego (zobowiązania podatkowego)” – zob. wyrok NSA z 15.07.2020 r., I GSK 288/18, LEX nr 3047874.

²⁹ I. Gil [w:] *Prawo restrukturyzacyjne i Prawo...*, s. 974.

dostrzega się w orzecznictwie, „przepis art. 144 ust. 1 p.u. stanowi normę procesową, z której wynika legitymacja formalna syndyka do udziału w postępowaniu egzekucyjnym, także wszczętym przed ogłoszeniem upadłości”³⁰. Przepis art. 144 ust.1 p.u. przyznaje zatem syndykowi uprawnienie do występowania w postępowaniach dotyczących masy upadłości, ale jednocześnie nie precyzuje zakresu tego pojęcia. W literaturze wyrażono stanowisko, że „(...) postępowanie dotyczy masy upadłości lub przedmiotu wchodzącego w skład masy upadłości, jeżeli jego wynik mógłby mieć wpływ na stan masy upadłości i możliwość zaspokojenia się z niej przez wierzycieli upadłego, bez różnicy, czy chodzi w nich o pozycje czynne lub biernie masy upadłości, jak też bez różnicy, czy sprawa jest sprawą oświadczenie, ukształtowanie lub ustalenie, jeżeli tylko wynik postępowania mógłby mieć wpływ na stan masy upadłości i możliwość zaspokojenia się z niej przez wierzycieli upadłego”³¹.

Przedmiotowy przepis art. 144 ust. 1 p.u. przyznaje zatem legitymację procesową syndykowi, ale wyłącznie w sprawach dotyczących masy upadłości. W związku z tym, jeżeli przedmiot sporu nie będzie wchodził w skład masy upadłości lub zostanie wyłączony, to wówczas syndyk nie będzie posiadał legitymacji procesowej w sprawie dotyczącej tego przedmiotu, a legitymację będzie posiadać upadły, ponieważ nie traci ani zdolności sądowej ani procesowej, jeśli postępowanie nie dotyczy masy upadłości (por. art. 144 ust. 3 p.u.). A zatem uwzględnienie powództwa wiąże się z koniecznością ustalenia przez sąd w danej konkretnej sprawie posiadania legitymacji. „Z dniem ogłoszenia upadłości upadły traci legitymację do występowania w sprawach dotyczących masy, pozostaje natomiast stroną w znaczeniu materialnoprawnym, jako podmiot stosunku prawnego, z którego wyniknął spór. Brak legitymacji formalnej upadłego nie jest równoznaczny z brakiem po jego stronie zdolności prawnej, tj. zdolności bycia podmiotem praw i obowiązków, a syndyk prowadzi postępowanie sądowe na rzecz upadłego. Stroną w znaczeniu materialnym, pomimo ogłoszenia upadłości, pozostaje upadły. Podstawienie syndyka w miejsce upadłego odnosi się tylko do postępowań dotyczących masy upadłości. Chodzi o postępowania dotyczące praw i obowiązków odnoszących się do mienia wchodzącego w skład masy upadłości, nie wyłączając praw i obowiązków wynikających z zarządu tym mieniem”³².

Postępowania sądowe syndyk prowadzi na rzecz upadłego, lecz w imieniu własnym (art. 144 ust. 2 p.u.), jednakże przedmiotowa regulacja nie ma zastosowania do postępowań w sprawach o należne od upadłego alimenty oraz renty z tytułu odpowiedzialności za uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia albo utratę żywiciela oraz z tytułu zamiany uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę (art. 144 ust. 3 p.u.). W związku z powyższym, w postępowaniach w sprawach o należne od upadłego alimenty oraz renty z tytułu odpowiedzialności za uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia albo utratę żywiciela oraz z tytułu zmiany uprawnień objętych treścią prawa

³⁰ Wyrok WSA w Krakowie z 23.06.2021 r., II SA/Kr 30/21, LEX nr 3210427.

³¹ P. Janda [w:] *idem, Prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa 2020, art. 144, teza 3, LEX/el. Por. także wyrok SN z 14.02.2003 r., IV CKN 1750/00, PB 2003, nr 7–8, s. 25; uchwała SN z 24.05.2002 r., III CZP 25/02, OSNC 2003, z. 7–8, poz. 94; uchwała SN z 10.02.2006 r., III CZP 2/06, OSP 2008, z. 6, poz. 71.

³² Wyrok WSA w Gdańsku z 1.08.2018 r., II SA/Gd 32/18, LEX nr 2530971.

dożywocia na dożywotnią rentę – syndyk ma uprawnienia interwenienta ubocznego, do którego przepisy o współuczestnictwie jednolitym stosuje się odpowiednio. Wyłączenie stosowania przepisu art. 144 ust. 1 i 2 w sprawach rentowych i alimentacyjnych wiąże się ze specyfiką tych postępowań. Jednocześnie wprowadzona regulacja zapewnia syndykowi uczestnictwo w sprawach mogących mieć wpływ na wzrost zobowiązań upadłego³³.

Skoro ogłoszenie upadłości w postępowaniach dotyczących masy upadłości skutkuje tym, że w postępowaniach występować wyłącznie syndyk, to oznacza, że przyznana mu została legitymacja procesowa nadzwyczajna bezwzględna (określana także mianem subrogacji). „Przepis art. 144 Prawa upadłościowego przewiduje bezwzględne podstawienie syndyka w miejsce upadłego w postępowaniach sądowych i administracyjnych dotyczących masy upadłości. Ogłoszenie upadłości wywołuje *ipso iure* skutek procesowy w postaci utraty legitymacji procesowej upadłego w odniesieniu do postępowań dotyczących masy upadłości. Reguła ta dotyczy zarówno postępowań wszczętych przed ogłoszeniem upadłości, jak i postępowań wszczętych po ogłoszeniu upadłości. Co istotne jednak, upadły pozostaje stroną tych postępowań w znaczeniu materialnoprawnym³⁴. Przyznanie takiej legitymacji syndykowi powoduje, że upadły został pozbawiony legitymacji procesowej do występowania w procesie w charakterze strony w sprawach dotyczących masy upadłości. „Na gruncie stosunków cywilnoprawnych (materialnych i procesowych) przez czas trwania upadłości syndyk działa jak zastępca pośredni upadłego (we własnym imieniu, ale na rachunek upadłego), natomiast po zakończeniu upadłości traktuje się czynności syndyka jak czynności podjęte przez zastępcę bezpośredniego, ponieważ w przypadku zakończenia postępowania upadłościowego zmiany stosunków prawnych wynikłe z działań syndyka obowiązują upadłego bezpośrednio, a nie pośrednio³⁵.

5. Wpływ ogłoszenia upadłości na prowadzone postępowania cywilne

Utrata przez upadłego legitymacji procesowej wskutek ogłoszenia upadłości implikuje obowiązek po stronie zarówno sądów, jak i organów administracyjnych prowadzących postępowania zawieszenia z urzędu toczących się postępowań przeciwko lub na rzecz upadłego. Zawieszenie tych postępowań ma bowiem umożliwić syndykowi wstąpienie do prowadzonych postępowań.

„Ogłoszenie upadłości nie jest przeszkodą do prowadzenia postępowań cywilnych dotyczących masy upadłości w procesach, w których upadły występował jako powód. Jednakże takie postępowanie podlega zwieszeniu i dopiero po ustaleniu osoby

³³ I. Gil, *Zmiany postępowania upadłościowego w zakresie celów, funkcji i przebiegu postępowania związanego ze zgłaszaniem wierzytelności do masy*, Legalis.

³⁴ Wyrok WSA w Szczecinie z 8.02.2018 r., I SA/Sz 1016/17, Legalis nr 1731552.

³⁵ P. Sobolewski, *Skutki umorzenia postępowania upadłościowego dla postępowań z udziałem syndyka*, „Przegląd Sądowy” 2008, nr 10, s. 64–83.

syndyka zostaje podjęte. W sytuacji zaś gdy upadły występował jako pozwany, proces może być prowadzony dalej jedynie wówczas, gdy przedmiotem pozwu nie jest wierzytelność lub inne roszczenie, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości, oraz w przypadku, gdy co prawda wierzytelność podlega zgłoszeniu do masy upadłości, ale jeżeli po wyczerpaniu trybu określonego [p.u.] wierzytelność taka nie została umieszczona na liście wierzytelności³⁶. A zatem w przypadku gdyby w trakcie postępowania wytoczonego przez podmiot, który znalazł się w upadłości, w jego miejsce wstępuje syndyk, ewentualne świadczenia należy zasądzić na rzecz syndyka, a nie upadłego³⁷. W przypadku prowadzenia postępowań cywilnych sąd zawiesza postępowanie z urzędu: jeżeli postępowanie dotyczy masy upadłości, masy układowej lub masy sanacyjnej i ogłoszono upadłość lub wszczęto wtórne postępowanie upadłościowe albo ustanowiono zarządcę w postępowaniu restrukturyzacyjnym (art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c.), a także jeżeli ustanowiono zarządcę przymusowego w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości lub zarządcę tymczasowego w postępowaniu o otwarciu postępowania sanacyjnego, a postępowanie dotyczy majątku objętego zabezpieczeniem (art. 174 § 1 pkt 5 k.p.c.). W powyższych przypadkach sąd wezwie odpowiednio syndyka, zarządcę przymusowego, zarządcę tymczasowego albo zarządcę do udziału w sprawie (art. 174 § 3 k.p.c.). Zawieszenie postępowania wywołuje skutki od chwili zdarzenia, a więc od momentu ogłoszenia upadłości strony. Zawieszając postępowanie, sąd z urzędu uchyla orzeczenia wydane po nastąpieniu tych zdarzeń, chyba że nastąpiły one po zamknięciu rozprawy (art. 174 § 2 k.p.c.). Zawieszenie postępowania chroni zatem syndyka przed ewentualnymi negatywnymi konsekwencjami niedochowania terminów procesowych, albowiem zawieszenie postępowania powoduje, że żadne terminy nie biegną. Terminy rozpoczynają bieg od początku z momentem podjęcia zawieszzonego postępowania w sprawie (art. 179 § 2 k.p.c.). Brak zawieszenia postępowania po ogłoszeniu upadłości i jego kontynuowanie bez udziału syndyka traktowane jest w judykaturze jako przyczyna skutkująca nieważnością postępowania³⁸.

6. Możliwość konwalidacji braku legitymacji procesowej

Legitymacja procesowa, stanowiąc przesłankę materialnoprawną decydującą o możliwości uwzględnienia powództwa, brana jest pod uwagę z urzędu przez sąd w każdym etapie sprawy³⁹. „Powód nie musi udowadniać istnienia legitymacji formalnej, korzystając z zagwarantowanego konstytucyjnie prawa do sądu. Ciężar dowodu co do braku legitymacji formalnej oraz materialnej spoczywa natomiast na pozwanym”⁴⁰.

³⁶ P. Janda, *Wpływ ogłoszenia upadłości na toczący się proces cywilny – wybrane zagadnienia*, „Przegląd Sądowy” 2017, nr 4, s. 64–72.

³⁷ Postanowienie SN – Izba Cywilna z 15.11.2018 r., III CZP 53/18, „Monitor Podatkowy” 2018, nr 24, s. 1285.

³⁸ Wyrok SA w Lublinie z 26.09.2012 r., I ACa 416/12, LEX nr 1237225.

³⁹ A. Zieliński, *Postępowanie cywilne. Kompendium*, Warszawa 2016, s. 69.

⁴⁰ G. Jędrejek, *Wstęp [w:] Legitymacja procesowa w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2018, s. 209–210.

Brak legitymacji procesowej może być konwalidowany np. wskutek przypozwania lub dopozwania, jeżeli danego rodzaju postępowanie nie wyłącza przekształceń podmiotowych.

Celem konwalidacji braku legitymacji procesowej należy zatem ustalić, czy przepisy prawa procesowego nie wyłączają takiej możliwości, jak np. w postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych, w którym nie wszystkie sposoby przekształceń podmiotowych są dopuszczalne. W postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych została wyłączona możliwość stosowania przepisów art. 194–196 oraz art. 198 k.p.c., dlatego nie jest możliwe na wezwanie sądu (dokonane na wniosek powoda lub pozwanego) wzięcie udziału w postępowaniu przez osobę, która powinna być stroną pozwaną lub która powinna w postępowaniu uczestniczyć łącznie z pozwanym (por. art. 458⁸ § 2 k.p.c.). W postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych po stronie powodowej nie jest możliwe dokonywanie tego rodzaju przekształceń podmiotowych. „Wprowadzone ograniczenia w postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych skutkować będą oddaleniem powództwa przeciwko osobie, która nie powinna być pozwaną, podobnie jak też niewytoczenie powództwa przeciwko wszystkim podmiotom, których łączny udział jest konieczny w postępowaniu. Podobnie oddalenie powództwa nastąpi w razie wytoczenia powództwa przez podmiot, który nie może występować w procesie, jako powód, bądź zaniechanie wytoczenia powództwa przez wszystkie podmioty do tego uprawnione, gdy ich łączny udział w postępowaniu jest konieczny”⁴¹.

Natomiast w zwykłym postępowaniu cywilnym zasadniczo możliwe jest konwalidowanie braku legitymacji procesowej wskutek dokonania przekształceń podmiotowych⁴². Stosownie bowiem do przepisu art. 194 § 1 k.p.c., jeżeli okaże się, że powództwo nie zostało wniesione przeciwko osobie, która powinna być w sprawie stroną pozwaną, sąd na wniosek powoda lub pozwanego wezwie tę osobę do wzięcia udziału w sprawie. W takim przypadku osoba wezwana do wzięcia udziału w sprawie w charakterze pozwanego może za zgodą obu stron wstąpić w miejsce pozwanego, który wówczas będzie zwolniony od udziału w sprawie (art. 194 § 2 k.p.c.).

Na mocy art. 1 pkt 36 ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. nowelizującej Prawo upadłościowe⁴³ zmieniony został przepis art. 317 ust. 3 p.u., regulujący kwestię następstwa procesowego w przypadku zbycia przez syndyka przedsiębiorstwa upadłego. Obecnie wprawdzie z mocy prawa, ale dopiero z chwilą zawiadomienia sądu lub sądu polubownego o nabyciu przedsiębiorstwa upadłego, w miejsce upadłego lub syndyka do postępowań cywilnych oraz przed sądami polubownymi, dotyczących przedsiębiorstwa wstępuje nabywca przedsiębiorstwa, bez konieczności uzyskania zezwolenia strony przeciwnej. Przepis art. 317 ust. 3 p.u. wprowadzający dopuszczalność przekształcenia

⁴¹ I. Gil, E. Marszałkowska-Krześ [w:] *Postępowanie cywilne*, t. 1, *Postępowanie rozpoznawcze i zabezpieczające*, red. E. Marszałkowska-Krześ, Warszawa 2021, s. 887.

⁴² Choć przykładowo – myśl art. 458⁸ § 2 k.p.c. w postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych przepisów art. 194–196 k.p.c. nie stosuje się.

⁴³ Ustawa z dnia 30 sierpnia 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1802).

podmiotowego z mocy prawa w przypadku sprzedaży przedsiębiorstwa upadłego, ma charakter *lex specialis* do regulacji zawartej w przepisie art. 192 pkt 3 k.p.c., który w takim przypadku nie będzie miał zastosowania.

Mając na uwadze, że syndyk posiada legitymację procesową, jednakże tylko w przypadku, gdy spór dotyczy przedmiotu wchodzącego w skład masy upadłości, jeżeli powództwo zostało wytoczone przeciwko syndykowi, a spór nie dotyczy przedmiotu wchodzącego w skład masy upadłości, to sąd rozpoznający sprawę powinien powództwo oddalić. Ten rodzaj braku można jednak konwalidować, zawiadamiając upadłego. Podobnie, w przypadku gdy powództwo zostanie wytoczone zamiast przeciwko syndykowi, to przeciwko upadłemu, to brak legitymacji procesowej zostanie konwalidowany, jeśli przedmiot wchodzący w skład masy upadłości zostanie z niej wyłączony, gdyż wówczas upadły odzyskuje legitymację procesową.

Reasumując, celem ochrony masy upadłości, a więc także ochrony wierzycieli upadłego oraz zapewnienia syndykowi możliwości ustalenia stanu czynnego i biernego masy upadłości wprowadzono regulację, że w przypadku ogłoszenia upadłości postępowania sądowe i administracyjne, dotyczące masy upadłości, mogą być wszczęte i dalej prowadzone jedynie przez syndyka lub przeciwko niemu (art. 144 ust. 1 p.u.), która – jak wspomniano – zawiera normę prawną o charakterze bezwzględnie obowiązującym (*ius cogens*). Upadły nie może występować zatem w procesie ani w charakterze strony powodowej, ani pozwanej, lecz wyłącznie syndyk. Natomiast zawieszenie postępowań cywilnych przez sąd z urzędu ma umożliwić wstąpienie do prowadzonego postępowania i podjęcie czynności procesowych⁴⁴. Podejmowane przez syndyka czynności o charakterze procesowym wywołują skutki dla masy upadłości. Przyznanie syndykowi legitymacji procesowej nadzwyczajnej bezwzględnej zapewnia ochronę prawnoprosesową pozwalającą na osiągnięcie celów postępowania upadłościowego. Wprawdzie syndyk dokonuje czynności prawnych we własnym imieniu, ale skutki wynikające z dokonanych czynności realizują się w masie upadłości⁴⁵.

Literatura

- Berutowicz W., *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 1978.
- Blomeyer A., *Zivilprozessrecht*, Erkenntnisverfahren, Berlin–Göttingen–Heidelberg 1963.
- Broniewicz W., *Podstawienie procesowe*, ZNUŁ 1963, nr 1.
- Broniewicz W., *Przyczyny oddalenia powództwa*, „Państwo i Prawo” 1964, nr 5–6.
- Broniewicz W., *Zdolność sądowa w postępowaniu cywilnym*, „Nowe Prawo” 1966, nr 5.
- Bruns R., *Zivilprozessrecht, Eine systematische Darstellung*, Berlin–Frankfurt 1968.
- Buber O., *Polskie prawo upadłościowe*, Warszawa 1936.
- Carnelutti F., *Teoria generale di diritto*, Roma 1946.
- Chiowenda G., *Instituzioni di diritto processuale civile*, Napoli 1928.
- Dziurda M., *Szczególna zdolność sądowa*, Warszawa 2019.
- Feliga P. [w:] *Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe. System Prawa Handlowego*, t. 6, red. A. Hrycaj, A. Jakubecki, A. Witosz, Warszawa 2019.

⁴⁴ Postanowienie SN z 17.02.2011 r., III CZ 5/11, LEX nr 786395.

⁴⁵ I. Gil, *Sytuacja prawna syndyka masy upadłości*, Warszawa 2007, s. 274.

- Garbagnati E., *La sostituzione processuale nel nuovo codice di procedura civile*, Milano 1942.
- Gil I. [w:] *Prawo restrukturyzacyjne i Prawo upadłościowe*, red. eadem, Warszawa 2021.
- Gil I. [w:] *Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe. System Prawa Handlowego*, t. 6, red. A. Hrycaj, A. Jakubecki, A. Witosz, Warszawa 2019.
- Gil I., *Sytuacja prawna syndyka masy upadłości*, Warszawa 2007.
- Gil I., *Zmiany postępowania upadłościowego w zakresie celów, funkcji i przebiegu postępowania związanego ze zgłaszaniem wierzytelności do masy*, Legalis.
- Gil I., Marszałkowska-Krześ E. [w:] *Postępowanie cywilne*, t. 1, *Postępowanie rozpoznawcze i zabezpieczające*, red. E. Marszałkowska-Krześ, Warszawa 2021.
- Guasp J., *Derecho procesal civil*, Madrid 1956.
- Fasching H.W., *Kommentar zu den Zivilprozessgesetzen*, Wien 1962.
- Hellwig K., *Lehrbuch des Deutschen Zivilprozessrecht*, Bd. 1, Leipzig 1993.
- Hrycaj A., *Syndyk masy upadłości*, Poznań 2006.
- Ignatowicz J., *Ochrona posiadania*, Warszawa 1963.
- Ignatowicz J., *Udział prokuratora w sprawach o prawa stanu cywilnego w świetle przepisów obowiązujących od 1.I.1965 r.*, „Państwo i Prawo” 1966, nr 4–5.
- Janda P., *Prawo upadłościowe. Komentarz*, LEX nr 2369659.
- Janda P. [w:] *idem*, *Prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa 2020, art. 144, teza 3, LEX/el.
- Janda P., *Wpływ ogłoszenia upadłości na toczący się proces cywilny – wybrane zagadnienia*, „Przeгляд Sądowy” 2017, nr 4.
- Jędrejek G., *Legitymacja procesowa w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2018.
- Jodłowski J. [w:] *Postępowanie cywilne*, red. *idem*, Z. Reisch, J. Lapierre, T. Misiuk-Jodłowska, Warszawa 1996.
- Jodłowski J., Siedlecki W., *Postępowanie cywilne, część ogólna*, Warszawa 1958.
- Mądrzak H., *Zdolność prawna a zdolność sądowa*, II Kongres Notariuszy. Referaty i opracowania, Poznań–Kluczbork 1999.
- Misiuk T., *Udział organizacji społecznych w ochronie praw obywateli w sądowym postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1972.
- Miszewski W., *Proces cywilny w zarysie, Część pierwsza*, Warszawa 1946.
- Mrówczyński M., *Uczestnicy postępowania upadłościowego*, Warszawa 2019.
- Osowy P., *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2001.
- Petschek G., Stigel F., *Der österreichische Zivilprozess*, Wien 1963.
- Sawczuk M., *Zdolność procesowa w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1963.
- Schönke A., Schröder A., Niese W., *Lehrbuch des Zivilprozessrechts*, Karlsruhe 1956.
- Siedlecki W. [w:] *Postępowanie cywilne, część ogólna*, red. J. Jodłowski, W. Siedlecki, Warszawa 1958.
- Siedlecki W. [w:] *Postępowanie cywilne. Zarys wykładu*, red. *idem*, Z. Świeboda, Warszawa 2001.
- Sobolewski P., *Skutki umorzenia postępowania upadłościowego dla postępowań z udziałem syndyka*, „Przeгляд Sądowy” 2008, nr 10.
- Stigel F., Michlmayr E., *Zivilprozessordnung und Jurisdiktionsnorm*, Wien 1954.
- Waligórski M., *Proces cywilny. Funkcja i struktura*, Warszawa 1947.
- Waśkowski E., *Podręcznik procesu cywilnego*, Wilno 1932.
- Włodyka S., *Podmiotowe przekształcenie powództwa*, Warszawa 1968.
- Zedler F. [w:] A. Jakubecki, F. Zedler, *Prawo upadłościowe. Komentarz*, Kraków 2010.
- Zieliński A., *Postępowanie cywilne. Kompendium*, Warszawa 2016.

Streszczenie

Izabella Gil

Legitymacja procesowa syndyka w postępowaniach cywilnych dotyczących masy upadłości

Opracowanie zawiera omówienie rozumienia pojęcia legitymacji procesowej w postępowaniu cywilnym, jej źródła i rodzaje. Wyjaśniono także rolę syndyka i posiadaną przez syndyka legitymację procesową w postępowaniach cywilnych dotyczących masy upadłości. Wskazano na możliwości konwalidacji braku legitymacji procesowej syndyka.

Słowa kluczowe: legitymacja procesowa; ogłoszenie upadłości; syndyk.

Summary

Izabella Gil

Right of Action of the Receiver in Civil Proceedings Regarding the Bankruptcy Estate

The author discusses the meaning of the concept of legitimacy in civil proceedings, its sources, and types. She also explains the role of the receiver and the receiver's right of action in civil proceedings concerning bankruptcy mass, as well as the possibilities of validating the lack of legitimacy of the receiver in the proceedings.

Keywords: right of action; declaration of bankruptcy; receiver.